



Datum van inontvangstneming : 06/01/2022

**Zaak C-721/21**

**Verzoek om een prejudiciële beslissing**

**Datum van indiening:**

26 november 2021

**Verwijzende rechter:**

High Court (Ierland)

**Datum van de verwijzingsbeslissing:**

4 oktober 2021

**Verzoekende partij:**

Eco Advocacy CLG

**Verwerende partij:**

An Bord Pleanála

**In tegenwoordigheid van:**

■■■■ Land Holdings

**Amici curiae:**

An Taisce – The National Trust for Ireland

ClientEarth AISBL

---

[OMISSIS]

[Zaaknummer]

[OMISSIS] [Naam van de president]

[OMISSIS] [Namen van partijen en verwijzing naar de beschikking tot toelating van de twee amici curiae]

[OMISSIS]

[OMISSIS] [Verloop van de procedure voor het verwijzende gerecht leidende tot de verwijzingsbeschikking]

[OMISSIS] [Naam van de griffier van de High Court]

[OMISSIS] [Lijst van overgelegde beëdigde getuigenverklaringen]

[OMISSIS] [Namen van de vertegenwoordigers van partijen]

**DE HIGH COURT**

**BESTUURSRECHTELIJKE PROCEDURE**

[OMISSIS] [Nationale zaaknummers]

**BETREFFENDE SECTION 50 VAN DE**

**PLANNING AND DEVELOPMENT ACT 2000, ZOALS GEWIJZIGD,**

**TUSSEN**

**ECO ADVOCACY CLG**

**VERZOEKER**

**EN**

**AN BORD PLEANÁLA**

**VERWEERDER**

**EN**

**IN TEGENWOORDIGHEID VAN**

**██████████ LAND HOLDINGS LIMITED**

**EN NA TOELATING BIJ BESCHIKKING**

**AN TAISCE - THE NATIONAL TRUST FOR IRELAND**

**EN**

**CLIENTEARTH AISBL**

**AMICI CURIAE**

**(Nr. 2)**

**UITSPRAAK van [OMISSIS] [de president van de High Court] van 4 oktober 2021**

**Onderwerp van het geschil**

- 1 De procedure betreft een beroep tot nietigverklaring van een vergunning die door An Bord Pleanála (nationale instantie voor ruimtelijke ordening; hierna: „verweerder”) is verleend aan ██████████ Land Holdings Limited, de ontwikkelaar (hierna: „ontwikkelaar”) van een woningbouwproject in Trim, Co. Meath. Het project betreft de voorgenomen bouw van 320 woningen op Charterschool Land, Manorlands, in de nabijheid van de Special Area of Conservation (SAC) en de Special Protection Area (SPA) [in het Nederlands beide speciale beschermingszone (SBZ) uit hoofde van respectievelijk de Unierichtlijn inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (92/43/EEG) en de Unierichtlijn inzake het behoud van de vogelstand (79/409/EEG); hierna: respectievelijk „habitat-sbz” en „vogel-sbz”) die de rivieren Boyne en Blackwater omvatten.

**Feiten**

- 2 Eerder werden een aantal malen voorstellen voor ontwikkeling van de betrokken locatie afgewezen. In 2008 werd een project afgewezen wegens het ontbreken van een duurzaam waterbeheerssysteem („sustainable urban drainage system”; hierna: „SUDS”).
- 3 In 2009 werd een project afgewezen wegens onvoldoende kwaliteit van het ontwerp, aangezien de locatie een prominent deel uitmaakt van [OMISSIS] Trim, een historisch erfgoedstadje in de nabijheid van een zone van potentieel archeologisch belang en een architectonisch beschermd gebied.
- 4 Een ander voorgesteld project werd in 2011 afgewezen omdat er problemen waren met het ontwerp en geconcludeerd werd dat de standaard tekortschoot voor ontwikkeling voor woningbouw.
- 5 De oorspronkelijke bestemming van de locatie was voor commercieel of industrieel gebruik [OMISSIS] maar werd later gewijzigd in gebruik als woongebied.
- 6 Op 3 september 2019 vond een oriënterende bijeenkomst plaats tussen de ontwikkelaar en de plaatselijke autoriteit, Meath County Council (de lokale autoriteit van Meath Country; hierna: „Council”).
- 7 In november 2019 werd een eerste verslag opgesteld van een onderzoek of er een passende beoordeling moest worden verricht (hierna: „voorevaluatie”).
- 8 Op 20 december 2019 verzocht de ontwikkelaar om een standpunt over de vraag of het project viel aan te merken als strategisch woningbouwproject.

- 9 Op 13 februari 2020 hield de ontwikkelaar een oriënterende bijeenkomst met verweerder en op 2 maart 2020 besloot deze laatste dat de aanvraag nader onderzoek of aanpassing behoefde.
- 10 Op 7 april 2020 stelde de National Parks and Wildlife Service (overheidsdienst voor het natuurbeheer) instandhoudingsdoelstellingen vast voor de habitat-sbz River Boyne and River Blackwater.
- 11 In juni 2020 werd het verslag van een tweede voorevaluatie opgesteld.
- 12 De formele vergunningsaanvraag in de onderhavige zaak werd ingediend op 8 juli 2020.
- 13 Het ontwerp voorziet voor de operationele fase in de afvloeiing en opvang van overtollig oppervlaktewater in ondergrondse reservoirs. De uitstroom zal gereguleerd worden door middel van gepaste apparatuur op de uitgangsschacht van elk reservoir. Op de toevoerbuizen van alle reservoirs zullen klasse 1 bypass-afscheiders worden geïnstalleerd die het oppervlaktewater van potentiële vervuilingen moeten zuiveren alvorens dit het reservoir binnenkomt en uiteindelijk weer verlaat. Het water wordt ongeveer 100 meter ten zuiden van de locatie geloosd in een zijriviertje van de Boyne.
- 14 De Boyne zelf bevindt zich ongeveer 640 meter ten noorden van de locatie en maakt deel uit van River Boyne and River Blackwater vogel-sbz (aanwijzing nummer 004232) omdat de ijsvogel (*Alcedo atthis*) [A229] er voorkomt.
- 15 De River Boyne and River Blackwater habitat-sbz (aanwijzing nummer 002299) ligt ongeveer 700 meter ten noorden van de locatie. De aanwijzing berust op het voorkomen van de habitats „Alkalisch laagveen” [7230], „Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)” [91E0], en van de soorten *Lampetra fluviatilis* (rivierprik) [1099], *Salmo salar* (Atlantische zalm) [1106] en *Lutra* (visotter) [1355].
- 16 In juli 2020 werd het voorevaluatieverslag uitgebracht over de vraag of een milieueffectbeoordeling (hierna: „MEB”) nodig is, evenals een verslag van de beoordeling van de ecologische impact, waarin een aantal mitigerende maatregelen werd voorgesteld. Tevens werd een verslag van een beoordeling uit hoofde van de habitatrichtlijn uitgebracht, waarin werd geconcludeerd dat er geen gevolgen zouden zijn voor Natura 2000-gebieden.
- 17 Verzoeker en andere organisaties hebben opmerkingen ingediend naar aanleiding van de aanvraag.
- 18 Op 11 augustus 2020 werden namens An Taisce („National Trust for Ireland”, een bij planningsaangelegenheden wettelijk te raadplegen instantie en de eerste door dit gerecht toegelaten *amicus curiae*) opmerkingen ingediend waarin erop werd gewezen dat er mogelijk gevolgen zouden zijn voor deze „gebieden van Europees belang”.

- 19 Op 31 augustus 2020 bracht de Chief Executive (eerste uitvoerende bestuurder) van de Council verslag uit over de aanvraag.
- 20 [OMISSIS] Binnen de Council zelf had de met erfgoed belaste bestuurder een memorandum over het project opgesteld getiteld „Comments Screening Statement for Appropriate Assessment and EcIA for residential project Charterschool Land, Manorlands, Trim, Co. Meath” (opmerkingen over de voorevaluatie en het verslag van het onderzoek naar de ecologische impact), gedateerd 30 augustus 2020.
- 21 [OMISSIS] De belangrijkste punten hieruit waren:
  - a) habitats op de locatie worden niet gebruikt door soorten op grond waarvan deze gebieden zijn aangewezen als gebied van Europees belang;
  - b) er heeft geen beoordeling plaatsgevonden van de omvang en de cumulatieve effecten van de verwijdering van hagen;
  - c) de inventarisatie van de vleermuizen vond laat in hun actieve seizoen plaats en verschaft geen informatie over de aanwezigheid in het voorjaar wanneer kraamkolonies actief zijn;
  - d) de aanwezige vleermuizen waren hoofdzakelijk gewone dwergvleermuizen, gevolgd door kleine dwergvleermuizen, en een beperkte hoeveelheid van andere soorten, zoals de bosvleermuis en soorten uit het geslacht myotis;
  - e) de mate waarin vleermuizen voorkomen kenmerkte het gebied als van hogere lokale betekenis;
  - f) de ecologische effectbeoordeling omschreef in punt 6.1 een aantal mitigerende maatregelen;
  - g) deze mitigerende maatregelen zouden moeten worden uitgevoerd onder toezicht van een over de juiste kwalificaties beschikkende ecoloog en een vleermuisdeskundige;
  - h) kap van heggen en bomen zou niet tijdens het broedseizoen moeten gebeuren; en
  - i) in het bouwomgevingsbeheersplan dienen preventieve maatregelen te worden uitgewerkt om te zorgen dat geen uitheemse invasieve soorten kunnen worden geïntroduceerd. Daarin zouden de richtlijnen voor de nationale wegen (The Management of Noxious Weeds and Non-Native Invasive Plant Species on National Roads, 2010) en de richtsnoeren (Best Practice Management Guidelines) van Invasive Species Ireland in acht moeten worden genomen [OMISSIS].
- 22 Met betrekking tot de waterzuivering tekent de [voor erfgoed verantwoordelijke beambte van de Council, die de] auteur [was] van het memorandum, aan dat de

stroom 100 meter ten zuiden van de locatie, waarheen water uit het reservoir op de locatie wordt geleid, een zijriviertje van de Boyne is. Zij schrijft vervolgens: „wat de passende beoordeling betreft, moet [verweerder] zich overtuigen van de doeltreffendheid van de SUDS-strategie en het beheer van het oppervlaktewater op de locatie, om te waarborgen dat er geen belangrijke (directe of indirecte) gevolgen zullen zijn voor factoren die het kwalificerende belang vormen voor tot het Natura 2000-netwerk behorende gebieden (gebieden van Europees belang), hetzij op zichzelf hetzij in combinatie met andere plannen of projecten”.

- 23 Het verslag van 31 augustus 2020 van de Chief Executive [van de Council] [OMISSIS] berust op section 8, lid 5, onder a), van de Planning and Development (Housing) and Residential Tenancies Act 2016. Punt 7.13 van het verslag herhaalt woordelijk de bedenkingen van de auteur van het memorandum [OMISSIS].
- 24 De opmerkingen van An Taisce [OMISSIS] van 11 augustus 2020 werden opgesteld door mw. [OMISSIS] D., medewerker voor planning en milieubeleid. Zij tekende het volgende aan [OMISSIS]:
- 25 [OMISSIS]: „Ongeveer 100 meter van de grens van de locatie loopt een stroom die uitmondt in de rivier de Boyne. De Boyne maakt niet alleen deel uit van een habitat-sbz en een vogel-sbz [OMISSIS], maar levert ook het drinkwater voor Trim. An Taisce is bezorgd dat de voorgestelde werkzaamheden de waterkwaliteit in deze zijrivier kunnen aantasten. Volgens de plannen wordt oppervlaktewater naar de stroom afgevoerd dat gedeeltelijk zal worden gefiltreerd in opvangreservoirs. We merken op dat deze stroom waarschijnlijk door forellen wordt gebruikt om te paaien en dat in de beoordeling van de ecologische impact onvoldoende rekening is gehouden met de mogelijke ecologische achteruitgang van de stroom.” Met name dient te worden aangetekend dat het commentaar van An Taisce dat het water slechts „gedeeltelijk” wordt gefiltreerd vervolgens niet specifiek lijkt te zijn opgepakt.
- 26 Op 6 oktober 2020 adviseerde de inspecteur van verweerder in haar verslag tot verlening van de vergunning en concludeerde zij dat, gezien het voorevaluatieverslag voor de MEB en de passende beoordeling, geen volledige beoordeling hoefde plaats te vinden.
- 27 Het door de inspecteur in bijlage A bij haar verslag gebruikte model voor de beoordeling of een MEB nodig is, verschilt materieel van bijlage III bij de MEB-richtlijn (richtlijn 2011/92). Verweerder merkte (in een zeer gevorderd stadium van de procedure [OMISSIS]) op, dat de rubrieken in bijlage III met grondig zoekwerk terug waren te vinden in het verslag van de inspecteur. Ik kan dit echter niet aanvaarden. De onderlinge aansluiting tussen bijlage III en het verslag van de inspecteur is mijns inziens veel te ondoorzichtig.
- 28 Wat betreft de wijze waarop de opmerkingen van An Taisce en de Council door de inspecteur werden behandeld: onderdeel 12 van haar verslag betreft de passende beoordeling. Punt 12.1 noemt de voorevaluatie. Punt 12.2 beschrijft het

voorgenomen project en punt 12.3 vermeldt de nabijheid tot de gebieden van Europees belang en de kenmerken op grond waarvan deze als zodanig zijn aangewezen. De punten 12.4 en 12.5 beschrijven de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden van Europees belang. Punt 12.6 noemt de locatie van de ijsvogel langs de loop van de Boyne en de Blackwater, en stelt dat op de locatie geen voor deze soort relevante habitats zijn gesignaleerd. Volgens het verslag is het systeem voor de zuivering van het oppervlaktewater dusdanig ontworpen dat rekening wordt gehouden met de schaal en aard van het voorgestelde project en dat een weg zal worden aangelegd en gebruikt „in overeenstemming met de standaard-milieueisen voor een woningbouwproject”. Er zouden geen significante gevolgen kunnen optreden voor de waterkwaliteit (en daarmee voor de factoren die hebben geleid tot de aanwijzing als habitat-sbz en vogel-sbz).

- 29 Het verslag verwijst naar de opmerkingen van An Taisce, waarna de inspecteur opmerkt: „[f]orel staat niet vermeld als soort op grond waarvan het bewuste gebied van de River Boyne and River Blackwater als habitat-sbz is aangewezen. Naar mijn oordeel bestaat er geen kans dat hydrologische verbindingen via de route van het oppervlakte-, grond- of afvalwater gevolgen hebben voor de rivier de Boyne en derhalve is er ook geen kans dat het voorgestelde project belangrijke nadelige gevolgen zal hebben voor de elementen die het bewuste gebied kwalificeren als habitat-sbz.
- 30 In punt 12.7 wordt de conclusie herhaald dat er geen gevolgen zullen zijn voor beide gebieden van Europees belang en in punt 12.8 wordt geconcludeerd dat er na de voorevaluatie geen passende beoordelingsprocedure vereist is.
- 31 In het verslag van de inspecteur wordt een aantal verschillende voorwaarden voorgesteld, bijvoorbeeld [OMISSIS] voorwaarde 14, die voorschrijft dat het SUDS wordt afgestemd met de Council. Wellicht kan er enig verband tussen sommige voorwaarden en sommige opmerkingen worden ontwaard, maar verweerder noch de inspecteur bespreken deze punten uitdrukkelijk in een uitgewerkt samenhangend betoog. Zelfs het vereiste dat het SUDS wordt afgestemd met de Council gaat niet specifiek in op de opmerking van de Council dat verweerder (dat wil zeggen: de bevoegde instantie die de vergunning voor het project verleent) zich ervan moet overtuigen dat het SUDS voldoet.
- 32 De ingediende opmerkingen werden dus niet afzonderlijk besproken, hetgeen de vraag opwerpt of de bevoegde instantie een uitdrukkelijke en gedetailleerde uiteenzetting moet geven van de redenen die alle redelijke wetenschappelijke twijfel met betrekking tot de gevolgen van de voorgenomen werkzaamheden op het betrokken gebied van Europees belang kunnen wegnemen, en in die uiteenzetting alle tijdens de inspraakprocedure geuite bedenkingen uitdrukkelijk en één voor één behoort te weerleggen.
- 33 Op 22 oktober 2020 gaf verweerder instructie om de vergunning in grote lijnen overeenkomstig de aanbeveling van de inspecteur te verlenen, en op 27 oktober



2020 verleende verweerder de vergunning formeel bij een besluit conform de procedure voor strategische woningbouwprojecten.

- 34 Verweerder heeft niet met zoveel woorden aangegeven in welke documenten de motivering voor de doeleinden van de MEB en de passende beoordeling precies was vervat. Bedoeld lijkt te zijn dat de motivering is vervat in het verslag van de inspecteur, aanhangsel A bij dat document, en de door de ontwikkelaar overhandigde rapporten voor zover de inspecteur daarnaar verwijst, welke verwijzing vermoedelijk moest betekenen dat dit materiaal werd overgenomen.
- 35 [OMISSIS] Verzoeker vordert in de onderhavige procedure primair de nietigverklaring van het besluit van 27 oktober 2020.
- 36 [OMISSIS] [Stappen in de procedure voor de verwijzende rechter]
- 37 [OMISSIS] Ik heb de uitspraak aangehouden en in de zaak Eco Advocacy CLG tegen An Bord Pleanála (nr. 1) [2021] IEHC 265 (niet gepubliceerd, vonnis van de High Court van 27 mei 2021) heb ik bepaalde preliminaire bezwaren tegen het beroep afgewezen en vervolgens het beroep zelf verworpen voor zover dit het nationale recht betrof [OMISSIS] en enkele punten van Unierecht. Ik heb besloten [OMISSIS] de resterende vragen van Unierecht krachtens artikel 267 VWEU voor te leggen aan het Hof van Justitie van de EU (hierna: „Hof”).
- 38 [OMISSIS] An Taisce en ClientEarth [OMISSIS] werden op 27 juli 2021 toegelaten als amici curiae [OMISSIS: Opmerkingen van de rechter over de opmerkingen van de amici curiae]

### **Relevante rechtsbronnen**

- 39 Een lijst van de relevante Unierechtelijke, internationaalrechtelijke en nationaalrechtelijke bronnen is opgenomen in het aanhangsel bij het vonnis, evenals links naar internet.

### **Relevante middelen**

- 40 [OMISSIS] De overgebleven middelen [OMISSIS] kunnen als volgt worden samengevat:
- a) verweerder en de inspecteur hebben onvoldoende rekening gehouden met factoren die volgens de MEB-richtlijn in aanmerking moeten worden genomen;
  - b) er wordt niet uitdrukkelijk vermeld welke documenten precies de motivering van de bevoegde autoriteit bevatten;
  - c) verweerder heeft verzaakt uitdrukkelijk alle specifieke rubrieken en punten in bijlage III bij de MEB-richtlijn te bespreken;

- d) verweerder heeft ten onrechte en in strijd met de habitatrichtlijn in de fase van de voorevaluatie mitigerende maatregelen in aanmerking genomen; en
- e) verweerder heeft niet alle wetenschappelijke twijfel over de gevolgen voor de integriteit van de gebieden van Europees belang weggenomen, door niet in te gaan op de bezwaren en kwesties die An Taisce en de Council in hun opmerkingen aan de orde hebben gesteld.

### **Gerezen vragen van Europees recht**

- 41 [OMISSIS] Mijns inziens doen de genoemde rechtsmiddelen zes vragen rijzen betreffende de uitlegging van het Unierecht, waarvan de beantwoording noodzakelijk is voor de beslissing in de onderhavige zaak. Ik acht derhalve [OMISSIS] een verwijzing naar het Hof van Justitie van de EU (hierna: „Hof”) krachtens artikel 267 VWEU passend.
- 42 De ontwikkelaar en de Staat hebben geen specifieke opmerkingen ingediend over de voorgestelde vragen, zodat ik hieronder alleen de meningen van de overige partijen weergeef.

### **Eerste vraag**

- 43 De eerste vraag is:

**Wanneer een partij, onder uitdrukkelijke of impliciete verwijzing naar een bepaald instrument van het Unierecht, de geldigheid van een bestuurshandeling in rechte bestrijdt, echter zonder te specificeren welke bepalingen van dat instrument van het Unierecht precies zijn geschonden, of volgens welke uitlegging dat het geval is, brengt het algemene beginsel van de voorrang van het Unierecht en/of van loyale samenwerking dan mee, in het algemeen of in de specifieke context van het milieurecht, dat de nationale rechter bij wie de zaak is aangebracht dit bezwaar moet of mag onderzoeken, niettegenstaande nationaalrechtelijke procedurele regels die vereisen dat het verzoekschrift van die partij de specifieke geschonden bepalingen vermeldt?**

- 44 Volgens verzoeker moet deze vraag simpelweg bevestigend worden beantwoord. In de onderhavige zaak heeft verzoeker geklaagd over de beoordelingen die zijn uitgevoerd uit hoofde van de MEB-richtlijn en de habitatrichtlijn. Verzoeker heeft met name aangevoerd dat deze beoordelingen niet toegankelijk zijn gemaakt. Een specifieke klacht van verzoeker was dat in het besluit over het al dan niet uitvoeren van een MEB-procedure niet werd uiteengezet welke gronden, overwegingen en aspecten in aanmerking waren genomen. [OMISSIS]. Verzoeker betoogt dat hem zijn rechten uit hoofde van artikel 11 van de MEB-richtlijn niet kunnen worden ontnomen louter op grond van het niet-vermelden van artikel 4 van de MEB-richtlijn of artikel 6 van de habitatrichtlijn. De genoemde verplichtingen berusten uitsluitend op deze bepalingen.

- 45 Volgens verweerder heeft de nationale rechter krachtens het Europese recht *het recht* om uit eigen beweging of in bepaalde omstandigheden ambtshalve vragen van Europees recht op te werpen, maar is hij hiertoe niet *verplicht*. Wanneer een nationale rechter overweegt zijn vrijheid te benutten om een dergelijke kwestie ambtshalve op te werpen, mag hij regels van nationaal procesrecht in aanmerking nemen die vereisen dat de betrokken specifieke geschonden bepalingen in het verzoekschrift worden genoemd, en mag hij op die grond weigeren het desbetreffende middel te behandelen.
- 46 Het standpunt van beide amici curiae is dat de nationale rechter *het recht* heeft om uit eigen beweging, of in bepaalde omstandigheden ambtshalve, vragen van Europees recht op te werpen, en dat hij hiertoe *verplicht* is wanneer een inbreuk op het Unierecht anders niet zou worden rechtgezet. Wanneer een nationale rechter overweegt om een dergelijke kwestie ambtshalve op te werpen, moet hij alle pleidooien en tussen partijen uitgewisselde argumenten in aanmerking nemen. Het is eveneens aan de nationale rechter om door toepassing van nationale procedurele regels de rechten van partijen te beschermen teneinde te verzekeren dat partijen bijvoorbeeld in de gelegenheid worden gesteld om te worden gehoord over ambtshalve opgeworpen kwesties. Wanneer de nationale rechter volgens het nationale procesrecht gehouden is om ambtshalve een kwestie van nationaal recht op te werpen, is hij dit ook ten aanzien van Unierechtelijke vraagstukken.
- 47 Ik stel voor deze vraag bevestigend te beantwoorden: het Unierecht verplicht een nationale rechter in het algemeen om door een partij ingeroepen Unierecht toe te passen, zelfs wanneer de specifieke bepaling of uitlegging niet werd aangewezen. De doeltreffende uitvoering van het Unierecht verlangt van de nationale rechter een expansieve en doelgerichte benadering van de door het Unierecht voorziene beroepswegen. Wanneer een effectieve rechtsgang wordt gezocht voor een beweerde schending van het Unierecht, en de verzoeker uitdrukkelijk of impliciet naar een specifiek instrument van Unierecht verwijst, zou van de nationale rechter verlangd moeten worden dat hij dit betoog onderzoekt, zelfs wanneer nationale procesrechtelijke regels normaliter zouden vereisen dat de specifieke bepalingen of de specifieke uitlegging uitdrukkelijk worden vermeld. Wanneer de nationale rechters deze benadering zouden volgen, zou dat de toegankelijkheid van het Unierecht en de doeltreffendheid van de daarin voorziene beroepswegen aanmerkelijk bevorderen, uit nationale procedurele regels voortvloeiende technische hindernissen voor Unierechtelijke beroepswegen opheffen, en ervoor zorgen dat er in zulke situaties een beroepsweg openstaat tegen schending van het Unierecht. Een bevestigend antwoord op deze vraag zou de mate waarin het Unierecht wordt opgenomen in de rechtsorde van de lidstaten aanzienlijk vergroten.
- 48 Deze vraag wordt gesteld omdat verzoeker bij een bevestigend antwoord een breder scala aan gronden kan aanvoeren om de bestreden vergunning aan te vechten.

### **Tweede vraag**

49 De tweede vraag is:

**Indien het antwoord op de eerste vraag bevestigend luidt, brengt artikel 4, leden 2, 3, 4 en/of 5, van richtlijn 2011/92 en/of bijlage III daarbij en/of de richtlijn gelezen in het licht van de beginselen van rechtszekerheid en behoorlijk bestuur als vervat in artikel 41 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, dan mee dat in het besluit van een bevoegde autoriteit om de verlening van een vergunning voor een project niet aan een milieueffectbeoordeling te onderwerpen uitdrukkelijk, afzonderlijk en/of specifiek vermeld moet worden welke documenten precies de redenen voor dat besluit van de bevoegde autoriteit bevatten?**

50 Volgens verzoeker luidt het antwoord op deze vraag bevestigend. Of anders moeten de gronden en overwegingen alsmede de overwogen aspecten duidelijk en uitdrukkelijk aan het publiek ter beschikking worden gesteld. Het achterwege laten hiervan leidt tot onzekerheid en verwarring.

51 Volgens verweerder vereist noch het nationale noch het Europese recht uitdrukkelijke vermelding van de documenten waarin precies de redenen van de bevoegde autoriteit voor dat besluit zijn vervat, mits deze redenen eenvoudig te vinden zijn in de complete documentatie. Verweerder beroept zich onder meer op het arrest van het Hof in de zaak Mellor (C-75/08).

52 Het gezamenlijke standpunt van de amici curiae is dat, wanneer de bevoegde autoriteit besluit dat geen milieueffectbeoordeling nodig is, artikel 4, lid 5, onder b), van de MEB-richtlijn verlangt dat de belangrijkste redenen hiervoor afzonderlijk en uitdrukkelijk worden vermeld. Wanneer deze uitdrukkelijke vermelding verwijst naar gedeelten van andere documenten, dan moet die verwijzing expliciet zijn, altijd onder de voorwaarde dat de redenen en de verwijzingen naar gedeelten van andere documenten die deze redenen bevatten, duidelijk herkend kunnen worden door een gemiddeld lid van het publiek dat deelneemt aan de procedure en niet over bijzondere deskundigheid over het recht of milieubeoordelingen beschikt. De vermelding van de redenen moet volstaan om een lid van het publiek en de nationale rechter in staat te stellen de wettigheid van het besluit zonder nadere uitleg of toelichting of van de bevoegde autoriteit te beoordelen.

53 Ik stel voor deze vraag bevestigend te beantwoorden: elk besluit na een voorevaluatie moet een uitdrukkelijke, afzonderlijke en specifieke motivering bevatten. Al kan het nationale materiële recht de beslissende instanties binnen een zuiver nationale context aanmerkelijke vrijheid toekennen met betrekking tot de vorm van het besluit, een gebrek aan transparantie van de motivering in een Uniecontext leidt tot verwatering van de doelstellingen van inspraak en behoorlijk bestuur die in de relevante Uniewetgeving zijn vervat. Om de transparantie te waarborgen, moet de motivering van de bevoegde autoriteit minimaal in uitdrukkelijke, specifieke en afzonderlijke bewoordingen zijn gesteld, en verwijzen naar duidelijk benoemde documenten waarin de redenen voor het

besluit zijn vervat. Een proces waarin maar moet worden aangenomen – zonder dat dit uitdrukkelijk wordt vermeld – dat de bevoegde autoriteit een door de ontwikkelaar opgesteld document of een door andere overheidsfunctionaris opgesteld document heeft aanvaard, of de beide documenten, en dat daaruit moet worden afgeleid dat dat document of die documenten derhalve de officiële motivering bevatten (aangenomen dat die zelfs ook maar duidelijk als zodanig herkend kan worden), creëert ruimte voor onenigheid over de uitlegging, schept onzekerheid, en ontbeert voldoende transparantie en procedurele waarborgen. Dit belemmert de doeltreffende tenuitvoerlegging van het Unierecht, met name in de context waarin een verzoeker wil opkomen tegen het besluit van de bevoegde autoriteit. Een dergelijke motiveringsverplichting is op geen enkele wijze belastend voor de bevoegde autoriteit.

- 54 De reden voor het stellen van deze vraag is dat het onderhavige besluit niet uitdrukkelijk vermeldde welke documenten de motivering van de bevoegde autoriteit ten aanzien van de MEB bevatte. Bij het bestaan van een impliciete Unierechtelijke verplichting daartoe zou het beroep van verzoeker op dat punt slagen.

### **Derde vraag**

- 55 De derde vraag is:

**Indien het antwoord op de eerste vraag bevestigend luidt, brengt artikel 4, leden 2, 3, 4 en/of 5, van richtlijn 2011/92 en/of bijlage III daarbij en/of de richtlijn gelezen in het licht van de beginselen van rechtszekerheid en behoorlijk bestuur als vervat in artikel 41 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, dan mee dat voor het besluit van een bevoegde autoriteit om de verlening van een vergunning voor een project niet aan een milieueffectbeoordeling te onderwerpen, een verplichting geldt om uitdrukkelijk alle specifieke rubrieken en punten in bijlage III bij de MEB-richtlijn te bespreken, voor zover deze relevant kunnen zijn voor het project?**

- 56 Volgens verzoeker luidt ook hier het antwoord bevestigend. Artikel 4, lid 5, onder b), van de MEB-richtlijn is uitdrukkelijk geformuleerd. Dit voorschrift bepaalt: „[het besluit] bevat, indien besloten wordt dat het project niet aan een milieueffectbeoordeling hoeft te worden onderworpen, de belangrijkste redenen waarom het project niet aan een dergelijke beoordeling hoeft te worden onderworpen, waarbij verwezen wordt naar de relevante criteria van de lijst van bijlage III, en, indien de opdrachtgever deze heeft voorgesteld, kenmerken van het project en/of geplande maatregelen om te vermijden of te voorkomen wat anders wellicht aanzienlijke nadelige milieueffecten zouden zijn geweest.” Deze verplichting is duidelijk en ondubbelzinnig en is in de onderhavige zaak niet nagekomen.
- 57 Volgens verweerder bepaalt artikel 4, lid 3, van de MEB-richtlijn dat wanneer een onderzoek per geval wordt uitgevoerd of drempelwaarden of criteria worden

vastgesteld, met de relevante, in bijlage III vastgestelde selectiecriteria *rekening moet worden gehouden*. Er wordt niet per se voorgeschreven dat alle criteria in bijlage III uitdrukkelijk worden genoemd of opgesomd in het bestuursbesluit. Het verplicht de bevoegde autoriteit veeleer om rekening te houden met de relevante criteria, die per geval moeten worden vastgesteld, naargelang van het voorgenomen project. In zulke gevallen wordt niet vereist dat dit in een bepaalde vorm gebeurt, of dat de afzonderlijke criteria van bijlage III mechanisch of formeel worden doorlopen.

- 58 Het standpunt van de beide amici curiae is dat artikel 4, lid 3, van de MEB-richtlijn bepaalt dat wanneer een onderzoek per geval wordt uitgevoerd of drempelwaarden of criteria worden vastgesteld, rekening moet worden gehouden met de relevante in bijlage III vastgestelde selectiecriteria. Dit betekent dat in de vermelding van de belangrijkste redenen volgens artikel 4, lid 5, onder b), alle relevante in bijlage III vastgestelde selectiecriteria moeten worden genoemd en dat beschreven moet worden op welke wijze daarmee rekening is gehouden. Wanneer in de opmerkingen van het publiek selectiecriteria worden genoemd die de bevoegde autoriteit niet relevant acht, dan moet de bevoegde autoriteit motiveren waarom hij die criteria niet relevant acht, op een wijze die leden van het publiek en de nationale rechter in staat stelt om de wettigheid te beoordelen van het besluit over de vraag of een MEB-procedure nodig is dat is genomen zonder nadere uitleg of toelichting van de bevoegde autoriteit.
- 59 Ik stel voor deze vraag bevestigend te beantwoorden. Transparantie, effectieve inspraak en beginselen van behoorlijk bestuur vereisen allemaal dat alle relevante rubrieken met betrekking tot de MEB uitdrukkelijk worden besproken. Wanneer de bevoegde autoriteit een rubriek niet als relevant beschouwt, maar een deelnemer aan de inspraakprocedure iets anders heeft betoogd, dan dient de bevoegde autoriteit uitdrukkelijk en gemotiveerd uit te leggen waarom die rubriek niet relevant is. Een besluit waarin de rubrieken van bijlage III niet uitdrukkelijk op deze wijze worden besproken, voldoet niet aan de beginselen van behoorlijk bestuur, creëert een beletsel voor betekenisvolle en toegankelijke inspraak en vertroebelt de noodzakelijke transparantie van het Unierecht. Een vereiste dat elke relevante rubriek wordt besproken en dat gemotiveerd wordt waarom een door sommigen als relevant beschouwde rubriek in de ogen van de bevoegde autoriteit niet relevant is, is een zeer lichte verplichting en op geen enkele wijze belastend voor de bevoegde autoriteit.
- 60 Deze vraag wordt gesteld omdat in het format van het verslag van de inspecteur, dat volgens verweerder krachtens het Unierecht in samenhang met het besluit mag worden gelezen, niet uitdrukkelijk alle specifieke rubrieken en punten in bijlage III bij de MEB-richtlijn aan de orde komen. Wanneer dit verplicht zou zijn, dan slaagt verzoekers middel daarover.

#### **De vierde vraag**

- 61 De vierde vraag is:

**Moet artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43/EEG aldus worden uitgelegd dat, bij de toepassing van het beginsel dat bij de beslissing of in een later stadium een passende beoordeling moet plaatsvinden van de gevolgen van een plan of project voor een betrokken gebied, in de voorevaluatiefase geen rekening mag worden gehouden met maatregelen die beogen de nadelige gevolgen van het plan of project voor dat gebied te voorkomen of te beperken, de bevoegde autoriteit van een lidstaat wel rekening mag houden met elementen van het plan of project betreffende de verwijdering van vervuilende stoffen die de schadelijke gevolgen voor het gebied van Europees belang kunnen beperken, louter op de grond dat die elementen niet als mitigerende maatregelen zijn bedoeld, ook al hebben zij dat effect, en dat zij ongeacht eventuele gevolgen voor het betrokken gebied van Europees belang als standaardonderdeel in het ontwerp zouden zijn opgenomen?**

- 62 Volgens verzoeker luidt het antwoord bevestigend. Mitigerende maatregelen hebben het effect dat zij gevolgen verzachten, of hebben dat effect niet. Of ze specifiek zijn ontworpen of bedoeld om specifieke gevolgen voor een gebied te verzachten kan niet doorslaggevend zijn. De maatregelen beschermen wel of niet, en zullen wel of niet effectief zijn. Zij kunnen dan ook niet worden uitgesloten op grond dat zij niet specifiek voor één geval zijn, of niet specifiek voor één geval zijn ontwikkeld of ontworpen of toegepast. Volgens de opmerkingen waren de maatregelen waarop zaak C-323/17, *People Over Wind/Coillte Teoranta*, betrekking had, overwegend standaard-SUDS-maatregelen, maar werden zij door het Hof toch als mitigerend beschouwd.
- 63 Volgens verweerder zou de bevoegde autoriteit van een lidstaat het recht moeten hebben om rekening te houden met de elementen van een plan of project betreffende de verwijdering van vervuilende stoffen, die nadelige gevolgen voor het gebied van Europees belang kunnen beperken, omdat die elementen:
- a) niet bedoeld zijn als mitigerende maatregelen, noch op enige wijze zijn gericht op het voorkomen van nadelige gevolgen voor een gebied van Europees belang, zelfs wanneer zij incidenteel wel dergelijke gevolgen hebben; en
  - b) als standaardonderdeel in het ontwerp zouden zijn opgenomen, ongeacht de nabijheid tot, of de gevolgen voor een gebied van Europees belang; met andere woorden het zijn zogeheten „best practice” maatregelen die ongeacht de locatie een standaardonderdeel van al dergelijke projecten uitmaken.
- 64 Het standpunt van de beide amici curiae is dat wanneer de bevoegde autoriteit van een lidstaat een besluit neemt of een passende beoordeling van de gevolgen van een plan of project voor het betrokken gebied moet plaatsvinden, met deze elementen geen rekening mag worden gehouden. Wat wel of niet moet worden verstaan onder „*maatregelen ter voorkoming of beperking van de nadelige gevolgen van dat plan of project voor [een] gebied*” (zoals deze werden omschreven in zaak C-323/17, *People over Wind*) moet objectief worden

vastgesteld en niet op basis van subjectieve bedoelingen en het is niet bepalend of de maatregel specifiek voor dat plan of project is ontworpen; [OMISSIS] zelfs „best practice” of „standaard”-maatregelen die niettemin bewerkstelligen dat de gevolgen van het plan of project voor een gebied van Europees belang worden voorkomen of beperkt, zijn maatregelen waarmee geen rekening kan worden gehouden in het kader van een onderzoek of een passende beoordeling vereist is. Het Hof heeft de vraag of een plan of project waarschijnlijk significante gevolgen zal hebben, systematisch benaderd vanuit het voorzorgsbeginsel, en de lat van dat beginsel geldt derhalve ook voor de voorevaluatie in die fase. De vraag wat onder „mitigerende maatregelen” moet worden verstaan dient in die fase met soortgelijke voorzorg en objectiviteit te worden beantwoord.

- 65 Ik stel voor de vraag bevestigend te beantwoorden. De maatstaf of maatregelen wel of niet als mitigerend „bedoeld zijn” is hopeloos subjectief. De bescherming van het milieu moet worden nagestreefd volgens objectieve criteria, en het enige objectieve criterium hier is of de maatregelen een mitigerend effect hebben en niet of dat de bedoeling was. Of de maatregelen „standaard” zijn of niet, is evenmin van belang voor deze vraag. Deze benadering wordt bevestigd door het voorzorgsbeginsel.
- 66 De reden dat deze vraag wordt gesteld, is dat de bevoegde autoriteit in deze zaak het SUDS niet als mitigerende maatregel heeft beschouwd omdat het niet als zodanig was bedoeld en tot de standaardkenmerken van dergelijke woningbouwprojecten behoort. Wanneer een maatregel desondanks een mitigerende maatregel vormt, zou het middel van verzoeker waarmee hij stelt dat mitigerende maatregelen in het stadium van de voorevaluatie of een passende beoordeling vereist is, ten onrechte in aanmerking werden genomen, slagen.

### **De vijfde vraag**

- 67 De vijfde vraag is:

**Moet artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43/EEG aldus worden uitgelegd dat de bevoegde autoriteit van een lidstaat die, ondanks de door deskundige lichamen tijdens het stadium van de voorevaluatie geuite vragen of bedenkingen, meent dat geen passende beoordeling nodig is, voor dit besluit een uitdrukkelijke en gedetailleerde motivering moet geven die alle redelijke wetenschappelijke twijfel aangaande de gevolgen van het voorgenomen project voor het betrokken gebied van Europees belang wegneemt, en die alle in de inspraakprocedure opgeworpen bedenkingen uitdrukkelijk en één voor één weerlegt?**

- 68 Volgens verzoeker luidt het antwoord bevestigend [OMISSIS].
- 69 Volgens verweerder mag van de bevoegde autoriteit worden verlangd dat zij specifieke redenen geeft die alle redelijke wetenschappelijke twijfel aangaande de gevolgen van het voorgenomen project voor het betrokken gebied van Europees belang wegnemen, en redelijke twijfels dienaangaande die tijdens de



inspraakprocedure in het stadium van de voorevaluatie naar voren zijn gekomen, weerleggen. Wat de meest passende manier is om dergelijke twijfels weg te nemen zal evenwel afhangen van alle omstandigheden, met inbegrip van de aard van de geuite bedenkingen, de mate van wetenschappelijke onzekerheid die daarin aan de orde wordt gesteld en de aard en wetenschappelijke deskundigheid van de betrokkene. Bedenkingen kunnen per onderwerp worden behandeld, en er is geen vereiste dat alle ingediende opmerkingen afzonderlijk en één voor één worden besproken.

- 70 Het standpunt van de beide amici curiae is dat een bevoegde autoriteit nauwkeurige en definitieve constatering en conclusies moet noemen die alle redelijke wetenschappelijke twijfel aangaande de gevolgen van het voorgenomen project voor het betrokken gebied van Europees belang kunnen wegnemen, met inbegrip van redelijke twijfels die in dat verband zijn geuit tijdens de inspraakprocedure in de fase van de voorevaluatie of een passende beoordeling nodig is. Die nauwkeurige en definitieve constatering moeten een duidelijke beschrijving bevatten van:
- a) de beste wetenschappelijke kennis op het voor het besluit relevante gebied;
  - b) het onderzoek en de analyse van alle aspecten van het project die op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten, het gebied van Europees belang kunnen aantasten in verhouding tot de instandhoudingsdoelstellingen ervan; en
  - c) bevindingen en conclusies na een beoordeling van alle relevante informatie, met inbegrip van tijdens de inspraakprocedure vergaarde informatie, in het licht van de beste wetenschappelijke kennis.
- 71 De verplichting om besluiten aangaande milieuaangelegenheden te motiveren is niet alleen een verplichting van behoorlijk bestuur, maar berust voor Ierland ook op artikel 6, lid 9, van het Verdrag van Aarhus.
- 72 Ik stel voor de vraag bevestigend te beantwoorden. Een dergelijke regel voor de fase van de voorevaluatie zou aansluiten bij de rechtspraak van het Hof betreffende het vereiste dat in het kader van passende beoordelingen in het algemeen alle redelijke wetenschappelijke twijfel dient te worden weggenomen en de beste wetenschappelijke kennis dient te worden gebruikt. Bovendien verzekert het vereiste dat bedenkingen die eventueel worden opgeworpen (met name door bona fide deelnemers aan de raadplegingsprocedure, zoals de als eerste genoemde amicus curiae) één voor één worden besproken, transparantie over het wegnemen van wetenschappelijke twijfel en is het bevorderlijk voor behoorlijk bestuur wanneer de bevoegde autoriteit mogelijke gevolgen voor gebieden van Europees belang uitdrukkelijk punt voor punt moet beoordelen en bespreken. Zoals de onderhavige zaak aantoont, waarin slechts in twee bedenkingen werkelijk vragen werden opgeworpen die beantwoording vereisten (één daarvan was afkomstig van een wettelijk adviesorgaan en de andere van een plaatselijke autoriteit), die beide

werden ingediend door entiteiten met een zeker gewicht, zou het voor de bevoegde autoriteit op geen enkele wijze belastend zijn om deze uitdrukkelijk te bespreken; dit zou ervoor hebben gezorgd dat de habitatrichtlijn niet alleen in acht werd genomen, maar ook zichtbaar in acht werd genomen, hetgeen transparantie schept in het wegnemen van wetenschappelijke twijfel over de gevolgen voor gebieden van Europees belang.

- 73 De reden voor het stellen van deze vraag is dat de bevoegde autoriteit niet uitdrukkelijk is ingegaan op de twijfels die de Council en An Taisce met hun opmerkingen hebben opgeworpen. Bij het bestaan van een verplichting om dit wel te doen zou verzoekers middel daarover slagen.

### **De zesde vraag**

- 74 De zesde vraag is:

**Indien het antwoord op de eerste vraag bevestigend luidt, brengt artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43/EEG en/of de richtlijn gelezen in samenhang met het rechtszekerheidsbeginsel en het beginsel van behoorlijk bestuur van artikel 41 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie dan mee dat in het besluit van de bevoegde autoriteit om de verlening van een vergunning voor een project niet aan een passende beoordeling te onderwerpen, uitdrukkelijk, afzonderlijk en/of specifiek moet worden vermeld welke documenten de redenen voor dit besluit van de bevoegde autoriteit bevatten?**

- 75 Volgens verzoeker moet deze vraag bevestigend worden beantwoord. [OMISSIS]
- 76 Volgens verweerder vereist noch het nationale noch het Europese recht dat uitdrukkelijk wordt vermeld welke documenten precies de redenen van de bevoegde autoriteit voor de uitkomst van de voorevaluatie bevatten, mits deze redenen eenvoudig te vinden zijn in de complete documentatie.
- 77 Het standpunt van de beide amici curiae is dat wanneer de bevoegde autoriteit besluit een voorstel voor vergunningverlening niet te onderwerpen aan een procedure voor de passende beoordeling, op afzonderlijke en uitdrukkelijke wijze vermeld moet worden in welke documenten precies (en in welke gedeelten van die documenten precies) de redenen voor dit besluit van de bevoegde autoriteit uiteen worden gezet, altijd onder het voorbehoud dat de redenen en verwijzingen naar passages in andere documenten die deze redenen bevatten, duidelijk herkend kunnen worden door een gemiddeld lid van het publiek dat deelneemt aan de inspraakprocedure en niet over bijzondere deskundigheid op het gebied van het recht of milieubeoordelingen beschikt. De uiteenzetting van de redenen moet toereikend zijn om een lid van het publiek en de nationale rechter in staat te stellen de wettigheid van het besluit zonder nadere uitleg of toelichting van de bevoegde autoriteit te beoordelen.

- 78 Ik stel voor de vraag bevestigend te beantwoorden, om overeenkomstige redenen als voor de beantwoording van de tweede vraag betreffende de noodzaak van een uitdrukkelijke, afzonderlijke en specifieke vermelding van de documenten waarin de redenen voor het besluit in MEB-context zijn vervat.
- 79 Deze vraag wordt gesteld omdat het besluit van verweerder niet uitdrukkelijk vermeldde welke documenten de redenen bevatten ten aanzien van het besluit naar aanleiding van de voorevaluatie of een passende beoordeling nodig is. Bij het bestaan van een verplichting om dit wel te doen, zou verzoekers middel daarover slagen.

### **Beschikking**

- 80 [OMISSIS]
- a) [OMISSIS] De procedure wordt geschorst in afwachting van de beslissing van het Hof.
- b) De volgende vragen worden krachtens artikel 267 VWEU voorgelegd aan het Hof:
- (i) **Wanneer een partij, onder uitdrukkelijke of impliciete verwijzing naar een bepaald instrument van het Unierecht, de geldigheid van een bestuurshandeling in rechte bestrijdt, echter zonder te specificeren welke bepalingen van dat instrument van het Unierecht precies zijn geschonden, of volgens welke uitlegging dat het geval is, brengt het algemene beginsel van de voorrang van het Unierecht en/of van loyale samenwerking dan mee, in het algemeen of in de specifieke context van het milieurecht, dat de nationale rechter bij wie de zaak is aangebracht dit bezwaar moet of mag onderzoeken, niettegenstaande nationaalrechtelijke procedurele regels die vereisen dat het verzoekschrift van die partij de specifieke geschonden bepalingen vermeldt?**
  - (ii) **Indien het antwoord op de eerste vraag bevestigend luidt, brengt artikel 4, leden 2, 3, 4 en/of 5, van richtlijn 2011/92 en/of bijlage III daarbij en/of de richtlijn gelezen in het licht van de beginselen van rechtszekerheid en behoorlijk bestuur als vervat in artikel 41 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, dan mee dat in het besluit van een bevoegde autoriteit om de verlening van een vergunning voor een project niet aan een milieueffectbeoordeling te onderwerpen uitdrukkelijk, afzonderlijk en/of specifiek moet worden vermeld welke documenten precies de redenen voor dat besluit van de bevoegde autoriteit bevatten?**
  - (iii) **Indien het antwoord op de eerste vraag bevestigend luidt, brengt artikel 4, leden 2, 3, 4 en/of 5, van richtlijn 2011/92 en/of bijlage III**

daarbij en/of de richtlijn gelezen in het licht van de beginselen van rechtszekerheid en behoorlijk bestuur als vervat in artikel 41 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, dan mee dat voor het besluit van een bevoegde autoriteit om de verlening van een vergunning voor een project niet aan een milieueffectbeoordeling te onderwerpen, een verplichting geldt om uitdrukkelijk alle specifieke rubrieken en punten in bijlage III bij de MEB-richtlijn te bespreken, voor zover deze relevant kunnen zijn voor het project?

- (iv) Moet artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43/EEG aldus worden uitgelegd dat bij de toepassing van het beginsel dat bij de beslissing of in een later stadium een passende beoordeling moet plaatsvinden van de gevolgen van een plan of project voor een betrokken gebied, in de voorevaluatiefase geen rekening mag worden gehouden met maatregelen die beogen de nadelige gevolgen van het plan of project voor dat gebied te voorkomen of te beperken, de bevoegde autoriteit van een lidstaat wel rekening mag houden met elementen van het plan of project betreffende de verwijdering van vervuilende stoffen die de schadelijke gevolgen voor het gebied van Europees belang kunnen beperken, louter op de grond dat die elementen niet als mitigerende maatregelen zijn bedoeld, ook al hebben zij dat effect, en dat zij ongeacht eventuele gevolgen voor het betrokkengebied Europees belang als standaardonderdeel in het ontwerp zouden zijn opgenomen?
- (v) Moet artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43/EEG aldus worden uitgelegd dat de bevoegde autoriteit van een lidstaat die, ondanks de door deskundige lichamen tijdens het stadium van de voorevaluatie geuite vragen of bedenkingen, meent dat geen passende beoordeling nodig is, voor dit besluit een uitdrukkelijke en gedetailleerde motivering moet geven die alle redelijke wetenschappelijke twijfel aangaande de gevolgen van het voorgenomen project voor het betrokken gebied van Europees belang wegneemt, en die alle in de inspraakprocedure opgeworpen bedenkingen uitdrukkelijk en één voor één weerlegt?
- (vi) Indien het antwoord op de eerste vraag bevestigend luidt, brengt artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43/EEG en/of de richtlijn gelezen in samenhang met het rechtszekerheidsbeginsel en het beginsel van behoorlijk bestuur van artikel 41 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie dan mee dat in het besluit van de bevoegde autoriteit om de verlening van een vergunning voor een project niet aan een passende beoordeling te onderwerpen, uitdrukkelijk, afzonderlijk en/of specifiek moet worden vermeld welke documenten de redenen voor dit besluit van de bevoegde autoriteit bevatten?

## AANHANGSEL - RELEVANTE RECHTSBRONNEN

### Europees recht

[OMISSIS]

### Europese rechtspraak

[OMISSIS]

(xiv) [OMISSIS]

[OMISSIS]

(xxviii) [OMISSIS]

[OMISSIS]

### Internationaal recht

(i) [OMISSIS]

(ii) [OMISSIS]

### Nationale wetgeving

(i) Planning and Development Act (wet inzake ruimtelijke ordening en ontwikkeling; hierna: „PDA”) 2000, met name:

a) sections 50, 50A en 50B van de PDA 2000 – betreffende de beroepsprocedures die uitvoering geven aan artikel 11 van de MEB-richtlijn;

b) deel X en deel XAB – uitvoeringsvoorschriften voor de krachtens de MEB-richtlijn en de habitatrichtlijn vereiste beoordelingen.

[OMISSIS]

(ii) Planning and Development Regulations 2001 (uitvoeringsbesluiten van de PDA 2000) (S.I. No. 600 van 2001), zoals gewijzigd – verdere implementatie van de MEB-richtlijn en de habitatrichtlijn. <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2001/si/600/made/en/print?q=Planning+and+Development+Regulations+&years=2001&search+type=si>

(iii) [OMISSIS]

(iv) [OMISSIS]